

Rekenkamerrapport 'Schone Schijn'

De Raad van de gemeente Rotterdam,

- gelezen het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Schone Schijn' een onderzoek naar de zelfredzaamheid in de huishoudelijke verzorging;
- gelet op de Gemeentewet en de Verordening Rekenkamer Rotterdam;
- gehoord de beraadslagingen in de commissie Zorg Onderwijs Cultuur en Sport op 18 januari 2017.

Besluit:

I De **hoofdconclusies** van het rapport 'Schone Schijn' te onderschrijven:

1. De gemeente beoogde, mede vooruitlopend op een door het rijk opgelegde taakstelling van 40%, vanaf 2013 de kosten van de maatwerkvoorziening huishoudelijke verzorging in de Wmo terug te dringen door een groter beroep te doen op de zelfredzaamheid van burgers die ondersteuning nodig hebben in het huishouden. De gemeente is er al in 2014 in geslaagd de financiële taakstelling te realiseren. In hoeverre die besparing vanaf 2015 is gecontinueerd, is niet vast te stellen, omdat de gemeente de kosten van huishoudelijke verzorging vanaf dat jaar niet meer apart registreert.
2. Ruim een derde van de kostenbesparing op huishoudelijke verzorging is gerealiseerd doordat het aantal burgers dat er gebruik van maakt drastisch is gedaald, terwijl de gemeente juist had gerekend op een jaarlijkse stijging van het aantal cliënten. Het is denkbaar dat onder meer door een groter beroep op de zelfredzaamheid de voorziening minder toegankelijk is geworden. Het college weet niet of burgers die geen gebruik (meer) maken van de voorziening in het huishouden zelfredzamer zijn geworden.
3. Hoewel de gemeente een actief beroep doet op de zelfredzaamheid van de burgers, is het onwaarschijnlijk dat de gemeente er ook in is geslaagd om met de genomen maatregelen de zelfredzaamheid te versterken van burgers die ondersteuning nodig hebben in het huishouden. Hiervoor zijn de volgende redenen:
 - a) In de praktijk brengt een Wmo adviseur wel in kaart hoe zelfredzaam een cliënt is, maar niet of onvolledig wat de mogelijkheden zijn om de zelfredzaamheid van de cliënten te versterken.
 - b) Het is discutabel of het versterken van zelfredzaamheid van hulp vragende burgers op het gebied van huishoudelijke verzorging realistisch is.
 - c) De maatregelen die de gemeente voor de periode 2013-2014 met zorg- en welzijnsaanbieders heeft afgesproken om zelfredzaamheid van cliënten huishoudelijke verzorging te bevorderen, werden nauwelijks uitgevoerd en leverden weinig resultaat op.

4. De kostenbesparing op de maatwerkvoorziening huishoudelijke verzorging heeft onder meer geleid tot een versobering van de voorziening. De gevolgen van die versobering worden in de praktijk niet opgevangen door meer zelfredzaamheid van cliënten.
5. Hoewel zelfredzaamheid een centraal begrip is in het gemeentelijk Wmo-beleid, is de gemeente weinig geïnteresseerd in de resultaten en effecten van het gevoerde beleid ten aanzien van zelfredzaamheid op het gebied van huishoudelijke verzorging en de eventuele financiële besparingen die dit oplevert.
6. De interesse van de gemeente ten aanzien van zelfredzaamheid in de huishoudelijke verzorging, en in de voorziening huishoudelijke verzorging in het algemeen, is sinds de invoering van decentralisaties in het sociaal domein in 2015 nog minder geworden. Zelfredzaamheid in de huishoudelijke verzorging heeft nu nog minder prioriteit.

II De **aanbevelingen** uit het rekenkamerrapport over te nemen:

1. Bepaal in welke mate en op welke wijze versterking van zelfredzaamheid een reëel uitgangspunt kan zijn bij de Wmo-voorziening huishoudelijke verzorging en voor een eventuele kostenbesparing op dit terrein. Betrek hierbij in ieder geval de bevindingen van het rekenkameronderzoek, dat:
 - van een groot deel van de doelgroep het niet aannemelijk is dat hun eigen kracht kan worden versterkt;
 - veel bestaande mantelzorgers al overbelast zijn;
 - vrijwilligers beperkt inzetbaar zijn in de huishoudelijke verzorging;
 - gemeentelijke maatregelen nauwelijks tot resultaten hebben geleid.Bespreek de uitkomsten met de raad.
2. Stel op basis van de uitkomsten van de discussie met de raad in aanbeveling 1 vast of, en zo ja welke maatregelen om de zelfredzaamheid van cliënten huishoudelijke verzorging te versterken herziening behoeven. Betrek bij die besluitvorming in ieder geval:
 - de wijze waarop Wmo-adviseurs bij de indicatie een eventuele versterking van zelfredzaamheid beoordelen;
 - de prestatieafspraken met zorgaanbieders en welzijnsaanbieders over versterking van zelfredzaamheid;
 - de mate waarin de maatregelen kunnen en moeten bijdragen aan een kostenbesparing.

Leg de beleidskeuzes aan de raad voor.

Inleiding bij aanbevelingen 3 en 4:

Cliënten ervaren een verminderde kwaliteit van de huishoudelijke verzorging. Tegelijkertijd monitort, zoals aangegeven, de gemeente de kwaliteit van de huishoudelijke ondersteuning niet (meer) als afzonderlijk onderdeel van de Wmo. De gemeente hanteert sinds 2015 geen specifieke kwaliteitsprestatie-indicatoren meer voor huishoudelijke verzorging. In de periode 2013-2014 hanteerde de gemeente die specifieke kwaliteitsprestatie-indicatoren wel.

3. Bewerkstellig herinvoering van specifieke kwaliteitsprestatie-indicatoren voor huishoudelijke ondersteuning, zodat een beter inzicht kan worden verkregen of de resultaten van de geboden huishoudelijke verzorging voldoen aan de eisen van de Wmo-verordening 2015.

4. Bewerkstellig evenzo een beter inzicht in de kwaliteit van geboden Wmo-arrangementen door specifieke kwaliteitsindicatoren te formuleren over de overige onderdelen van de Wmo-arrangementen.

Inleiding bij aanbevelingen 5 en 6:

In de periode 2011-2014 daalde het aantal cliënten huishoudelijke verzorging drastisch en het is denkbaar dat dit komt doordat de gemeente de voorziening minder toegankelijk heeft gemaakt. Niet uitgesloten is dat daarmee mensen ten onrechte van hulp blijven verstoken.

5. Bewerkstellig een beter inzicht in gebruik, kosten en toegankelijkheid van Wmo-voorzieningen door registratie en monitoring van:
 - gebruik en kosten van de afzonderlijke voorzieningen binnen de brede Wmo-arrangement (zoals huishoudelijke verzorging en begeleiding);
 - redenen waarom cliënten uitstromen uit de voorziening;
 - redenen waarom aanvragen van burgers voor een voorziening door de gemeente worden afgewezen of door henzelf worden ingetrokken.
6. Gebruik de desbetreffende informatie bij een periodieke evaluatie van de toegankelijkheid van de maatwerkvoorziening huishoudelijke verzorging.

Inleiding bij aanbeveling 7:

Het principe van zelfredzaamheid komt niet alleen terug in het beleid rondom de huishoudelijke verzorging, maar ook bij andere onderdelen van de Wmo (zoals dagbesteding) en andere beleidsvelden in het sociaal domein (zoals jeugdzorg en de schulddienstverlening).

7. Trek uit dit rekenkameronderzoek lessen voor het hanteren van het uitgangspunt van zelfredzaamheid bij andere onderdelen in het sociaal domein, teneinde te voorkomen dat van dit principe te veel wordt verwacht. Onderzoek bijvoorbeeld wat realistische verwachtingen van het versterken van zelfredzaamheid bij bepaalde groepen burgers en welke gevolgen het beleid kan hebben voor burgers die niet zelfredzamer worden. Bepaal vervolgens wat de uitkomsten van die onderzoeken betekenen voor het huidige beleid.
- III Het College van burgemeester en wethouders op te dragen uitvoering te geven aan de aanbevelingen en de raad uiterlijk over een half jaar te rapporteren over de voortgang.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 23 februari 2017.

De griffier

De voorzitter

